

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №_1_ від_27.08.2024 р.)

В.о. завідувача кафедри

доц.Мар'яна ПОРОДЬКО

**Силабус з нормативної дисципліни «Сучасні технології у спеціальній освіті»,
що викладається в межах ОНП «Психолого-педагогічний супровід осіб з аутизмом» для
здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна
освіта**

Львів 2024 р.

Назва дисципліни	Сучасні технології у спеціальній освіті
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Островська Катерина Олексіївна, доктор психологічних наук, професор кафедри спеціальної освіти
Контактна інформація викладача	ел. пошта: katerynaostrova@gmail.com
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Субота 11.30-13.00 (кафедра спеціальної освіти, вул. Туган-Барановського, 7), on-line
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/academics/postgraduates
Інформація про дисципліну	Освітній компонент «Сучасні технології у спеціальній освіті» є нормативною дисципліною зі спеціальності <u>016 Спеціальна освіта</u> для освітньої програми «Психолого-педагогічний супровід осіб з аутизмом» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня освіти, яка викладається в <u>5</u> семестрі в обсязі <u>3</u> кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Коротка анотація дисципліни	<p>Курс «Сучасні технології у спеціальній освіті» має чітку професійну спрямованість підготовки майбутніх провідних фахівців, які зорієнтовані на роботу із дітьми із ООП, у дошкільних, загальноосвітніх, загальноосвітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням, загальноосвітніх спеціальних закладах. Навчальна програма з дисципліни «Сучасні технології у спеціальній освіті» представляє поглиблений курс в складі теоретичної та практичної підготовки аспіранта. Основним завданням дисципліни є підготувати майбутніх корекційних педагогів до роботи з дітьми та особами з ООП в умовах інклюзивних навчальних закладів.</p>
Мета та завдання дисципліни	<p>Метою нормативної дисципліни «Сучасні технології у спеціальній освіті» є формування у аспірантів основних технологій психокорекційної роботи з дітьми із ООП, шляхи подолання порушень, соціальна адаптація таких дітей, розвиток особистісних якостей майбутнього фахівця спеціальної освіти, оволодіння сучасними методами навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями розвитку.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити аспірантів із сучасною вітчизняною системою освітніх послуг для дітей з ООП та її правовою основою; - розкрити особливості та закономірності розвитку, а також потенційні можливості усіх категорій дітей з ОПП - надати інформацію про методи та прийоми педагогічної підтримки таких учнів; формувати в аспірантів професійний інтерес до роботи з дітьми означеної категорії; виховувати в аспірантів таких важливих професійних рис корекційного педагога, як доброзичливість, тактовність і коректність, відповідальність за результати своєї діяльності, терпіння, здатність до емпатії, повага та любов до вихованців, професійна чесність та порядність; - розширювати професійний світогляд аспірантів, педагогічну ерудицію
Література для вивчення дисципліни	<p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів: навч. посіб. Київ:Ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с. 2. Колупаєва А.А. Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навч.-мет. посібн. Харків:Ранок, 2019. URL.: https://lib.imzo.gov.ua/wadata/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Navch%20ditei%20z%20osobl%20osvitnimy%20potrebamy%20v%20inkl%20seredovyshchi%20(Kolupaieva_Taranchenko).pdf 3. Логвінова І. П. До проблеми формування невербальних засобів комунікативної діяльності дітей із розладами спектра аутизму: Логопедія. 2011. № 2. С. 40–44. 4. Недозим І. В. Особливості емоційного та поведінкового компонентів соціального інтелекту у дітей старшого дошкільного віку з розладами аутистичного спектра. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Психологія. 2018. Вип. 2. С. 49-52.

5. Островська К. О. Аутизм: проблеми психологічної допомоги. Навчальний посібник, Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 110 с.
6. Островська К.О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом : Монографія Львів: Тріада плюс, 2012. 520 с.
7. Островська К.О. Методи діагностично-корекційної роботи з дітьми з аутизмом. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць. 2017. Вип. 9,Т. 1. Кам'янець-Подільський: «Медобори», 2017. С.156-167.
8. Островська К. О. Особливості поведінки дітей з аутизмом у грі з ровесниками / Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. Вип. 41. С. 240-251.
9. Островська К. О. Особливості профорієнтації підлітків з аутизмом. Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018,Вип. 39. С. 206-220.
- 10.Островська К.О., Химко М.Б. Проблеми психологічної діагностики аутичних дітей. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з курсу “Дитячий аутизм: проблеми психологічної допомоги”, Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 38 с.
11. Kateryna Ostrovska, Sophia Grabovska. Motivation readiness of children to school in nuclear and single parent families. Journal of Education Culture and Society. 2015. No.2. P. 141-150
12. Савчук Л. Нові підходи до надання освітньо-корекційних послуг дітям з особливими освітніми Дефектолог № 5 (41) 2010. С. 6-9
13. Синьов В.М. Основи дефектології. К. : Вища шк., 1994. 141 с.
14. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В., Таран О.В. Зміст і передумови діяльності батьків дітей з особливими освітніми потребами в міждисциплінарній команді супроводу. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. 2024. Т.32. С. 84-90.
15. Скрипник Т. В., Мартинчук О. В., Софій Н. З., Тищенко Л. А. Координатор інклюзивного навчання як виклик для української освітньої системи. Науковий журнал Хортицької національної академії: серія: педагогіка. 2023. Т.8. С.148-156.
- 16.Чуприков А.П. Розлади спектра аутизму: медична та психолого-педагогічна допомога. Львів: Мс, 2012. 184с.
17. Шульженко Д.І. Аутизм не вирок. Львів, 2010. 224 с.
- 18.Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей: Монографія. Київ, 2009. – 385 с.
19. Шульженко Д. І. Психологічна корекція аутичних дітей в умовах інклюзивного навчання. Актуальні

	проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. пр. 2009, № 6. К.: Університет «Україна», 2009. С. 194–203.
Тривалість курсу	3 кредити (90 год.), 5 семестр
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 32 години лекцій, 58 годин самостійної роботи (для аспірантів денної форми навчання). 12 годин аудиторних занять. З них 12 години лекцій, 78 годин самостійної роботи (для аспірантів заочної форми навчання).
Очікувані результати навчання Компетентності та програмні результати навчання (за освітньою програмою)	<i>ІК.</i> Здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, застосовувати методологію наукової діяльності та педагогічної науки, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення. <i>Загальні компетентності</i> ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-4. Здатність працювати в міжнародному контексті; <i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i> СК-1. Здатність розв’язувати комплексні проблеми, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; СК-2. Здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти теоретичних та емпіричних досліджень у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; СК-3. Здатність проектувати, моделювати, розробляти нові технології, методики і засоби у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, зокрема в аутології; СК-7. Здатність до розуміння і узагальнення сучасних наукових теорій і методів та вміння їх ефективно застосовувати для організації спеціальної та інклюзивної освіти дітей з аутизмом. <i>Програмні результати навчання (за освітньою програмою)</i> РН3. Мати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, розв’язання значущих проблем у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти. РН8. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефхівцями українською та англійською мовами, результати досліджень, наукові та прикладні проблеми освіти, оприлюднювати результати власних досліджень у наукових публікаціях в провідних вітчизняних і міжнародних наукових виданнях.

	РН 11. Уміння застосовувати набуті знання основних методів та прийомів спеціальної освіти та спеціальної психології для організації психолого-педагогічної діагностики, проведення реабілітаційної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з аутизмом.
Ключові слова	аутологія, етика поведінки з дітьми із ООП, діагностика аутизму та інших порушень розвитку, корекційно-виховна робота з дітьми з ООП, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки, діагностичні методики порушень розвитку, психокорекційні технології для дітей з аутизмом, поведінкова терапія, ТЕАССН-програма, холдинг-терапія, групова терапія, метод вибору, комунікативна терапія.
Формат курсу	Очний, заочний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Екзамен
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують методологічних знань з дисциплін «Філософія», «Організація наукової діяльності», ОК Науковий семінар (1-4 семестри)
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи та техніки – як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентоцентричним та здійснюється через залучення до активної практичної діяльності. Зокрема, для активізації навчального процесу передбачено застосування інтерактивних методів навчання з використанням новітніх мультимедійних технологій (робота при діагностичних, логопедичних обстеженнях, дискусія).
Необхідні обладнання	Мультимедійний проектор, ПК з доступом до мережі Інтернет, маркери, сучасний електроенцефалограф «Neurocom», ультразвуковий сканер Sono Book 6, прилад для реєстрації ото акустичної емісії Oto Read (скринінг слуху), комплекти Leiter-3, ADI-R, SCQ, адаптоване кафедрою методичне забезпечення: комплекти PEP-R, ААРЕР, CARS.

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)

Робота на 16 лекційних заняттях: 32 бали
 Підготовка 1 індивідуального проєкту – 10 балів
 Підготовка і написання КР – 8 балів
 КЗ – 50 балів

Підсумкова максимальна кількість балів 100

Модульний контроль	Максимальна оцінка в балах					
	Поточний контроль (ПК)			Конт- рольний захід (КЗ) - <i>екзамен</i>	Підсумкова оцінка (ПК+КЗ)	
	Лекційні заняття		Індивідуальний проєкт			
Аудиторна робота	Контрольна робота	Разом балів (ПК)				
семестр всього, у тому числі	32	8	10	50	50	100

Оцінювання лекційних занять. За активну роботу на лекційних заняттях, аспірант може максимально отримати 32 бали (відповіді на заняттях відповідно до тем, які представлені в силабусах). Критерії оцінювання: 2 бали – студент виконав усі завдання згідно плану заняття; 1 бал– студент виконав не менше 60% завдань; 0 балів – студент виконав половину завдань, або менше.

Аспіранти повинні виконати 1 індивідуальний проєкт, максимальна оцінка якого становить 10 балів.

Зміст індивідуального проєкту: проведення діагностичної процедури 1 дитини з ООП за 2-ма методиками та складання протоколу обстеження.

Якість виконання індивідуального проєкту передбачається оцінити за такими критеріями:

9–10 балів — високий (творчий) рівень виконання проєкту;

7–8 балів — достатній (реконструктивний) рівень;

5–6 балів — середній (репродуктивно-реконструктивний) рівень;

3–4 бали — низький (репродуктивний) рівень виконано окремі елементи проєкту).

Таким чином, максимальна за лекційні заняття та індивідуальний проєкт упродовж семестру можна отримати 42 бали, та 8 балів за контрольну роботу, яка оцінюється згідно відсотка правильних відповідей на тестові питання, що в сумі становить 50 балів.

Критерії оцінювання контрольного заходу.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

Знання студента оцінюються за чотирибальною системою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Оцінка "відмінно" ставиться студенту в такому випадку:

дана повна правильна і ґрунтовна відповідь на поставлене теоретичне питання; наведені всі необхідні методологічні, за необхідності графічні матеріали, які розкривають суть поставленого питання; проведено ґрунтовний аналіз проблеми та зроблені висновки в напрямі її вирішення.

Оцінка "добре" ставиться студенту в такому випадку:

правильно і з достатньою повнотою викладено суть поставленого питання; приведені аргументи викладають суть поставленого питання в цілому; вирішує поставлену задачу в повному обсязі; допущено несуттєві неточності у висвітленні поставлених питань.

Оцінка "задовільно" ставиться студенту в такому випадку:

за загальні знання і розуміння основного матеріалу як теоретичної, так і практичної частини завдання;
у відповідях немає чіткості, логіки і послідовності викладення матеріалу;
не повністю висвітлено суть питання; зокрема, не вистачає необхідних аргументів, які розкривають суть поставлених питань.

Під час **самостійної роботи** аспіранти повинні опанувати глибинні знання зі спеціальності за тематикою, викладеною в силабусі. Оцінювання якості самостійної підготовки здійснюється на контрольних заходах згідно критеріїв, наведених вище.

Жодні форми академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку

1. Технологічний підхід в оволодінні знаннями.
2. Сутність педагогічної технології, її структура.
3. Зміст понять: "освітні технології", "педагогічні технології", "технології навчання", "технології виховання".
4. Класифікація порушень розвитку.
5. Класифікація аутизму. Міжпредметні зв'язки аутології.
6. Форми організації спеціального виховання та навчання дітей з ООП.
7. Освітні послуги в закладах, підпорядкованих Міністерству охорони здоров'я України.
8. Функції спеціальної освіти у системі допомоги особам з розладами спектру аутизму.
9. Правова основа розвитку системи допомоги людям з ООП в Україні.
10. Психолого-педагогічна характеристика дітей з аутизмом.
11. Когнітивна сфера та комунікативно-мовленнєва діяльність та її значення для особистісного розвитку дитини з ООП.
12. Особливості альтернативної комунікації.
13. Перспективи професійної реабілітації та соціальної адаптації осіб із загальними розладами розвитку.
14. Особливості підтриманого проживання для осіб з ООП.
15. Психологічні властивості та корекція психічних процесів у дітей з аутизмом.
16. Психолого-педагогічне обґрунтування змісту освіти в школі для дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.
17. Сучасні методики навчання і соціалізації дітей з ООП.
18. Етика поводження з дітьми із ООП.
19. Основні ознаки порушень розвитку. Класифікація розладів за МКХ-11.
20. Корекційно-виховна робота з дітьми з ООП: встановлення емоційного контакту, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки.
21. Психокорекційні технології для дітей з ООП: поведінкова терапія, ТЕАССН-програма, холдінг-терапія, групова терапія, метод вибору, комунікативна терапія.
22. Психолого-педагогічний супровід. Якісні показники, що характеризують особливості пізнавальної сфери і психомоторної функції дитини: особливості уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення; особливості психомоторної сфери (стан тонуусу, загальної моторики, дрібної моторики, зорово-моторної координації, моторна швидкість, пластичність, рухове наслідування, тактильний контакт).

	<p>23. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.</p> <p>24. Технологія психопрофілактики як створення відповідних умов у закладі освіти з опорою на ресурси середовища.</p> <p>25. Технологія системної корекційно-розвивальної роботи з дитиною з опорою на базові структури психічної організації.</p> <p>26. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами цілепокладання SMART та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу.</p> <p>27. Технологія командної взаємодії. Технологія самооцінки професійного розвитку педагогів (за методикою ISSA).</p> <p>28. Поведінкові методи роботи з особами з ООП.</p>
Опитування	По завершенню курсу студентам надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1.	Тема 1. Проблеми розмежування аутизму та інших порушень розвитку .	Лекція, 4 год. Лекція: 1 год (заочна форма)	5, 7, 18,19	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: критерії МКХ-11, DSM-5, їх подібність та різниця	1 тиждень
2.	Тема 2. Медичні проблеми дітей із загальними розладами розвитку	Лекція, 4 год. Лекція: 1 год	4,5, 17, 18, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання:	3 тиждень

		(заочна форма)		Послуги раннього втручання, скринінг дітей групи ризику, зокрема аутизму, опитувальник ADOS	
3.	Тема 3. Психолого-педагогічна характеристика дітей з ООП	Лекція, 4 год. Лекція: 2 год (заочна форма) Виконання індивідуального завдання.	2,5, 12-15 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції Розкрити питання 1. Психолого-педагогічна характеристика дітей з ООП. Класифікації порушень розвитку 2. Психолого-педагогічне обґрунтування змісту освіти для дітей з ООП. Опитувальник PEP-R	5 тиждень
4.	Тема 4. Поведінкові методи у роботі з особами з ООП	Лекція, 4 год. Лекція: 2 год (заочна форма) Дискусія	3, 4, 6, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання 1. Сучасні методики навчання і соціалізації дітей з ООП.	7 тиждень
5.	Тема 5. Педагогічні технології інклюзивного навчання дітей з ООП	Лекція, 4 год. Лекція: 2 год (заочна форма) Дискусія.	3, 4, 6, 7-19 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції Розкрити питання: 1. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.	9 тиждень
6.	Тема 6. Концепція TEACH: структурування та візуалізація	Лекція, 4 год. Лекція: 2 год (заочна форма) Дискусія	5, 6, 7, 8 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції Розкрити питання: Психокорекційні технології для дітей з аутизмом: поведінкова терапія, TEACCH-програма, холдінг-терапія, групова терапія, метод вибору,	11 тиждень

		Виконання індивідуального завдання		комунікативна терапія.	
7.	Тема 7. Педагогічні технології диференційованого навчання змісту освіти для дітей з ООП	Лекція, 4 год. Лекція: 2 год (заочна форма)	5, 6, 8, 14, 18 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції Розкрити питання 1. Технологія формулювання актуальних цілей за принципами цілепокладання SMART та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу.	13 тиждень
8.	Тема 8. Технології інклюзивного навчання учнів з сенсорними та мовленнєвими порушеннями	Лекція, 4 год.	13, 14-18 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції Розкрити питання: 1. Технологія сенсорної інтеграції та корекції мовленнєвих порушень дітей з ООП.	15 тиждень